

Musikterapeut i Musikskolen og i folkeskolen

Bente Østergaard Callesen *Cand.phil. i musikterapi 1988 fra AAU. Ansat som musikskolelærer i Assens Musikskole samt privat praktiserende musikterapeut i Odense i Mulighedernes-Hus. Kontakt: bente.o.callesen@dlgtele.dk*

Indledning

Jeg har taget imod udfordringen om at beskrive mit arbejde som musikterapeut i en musikskolelæreransættelse. En ansættelse jeg har haft i mere end 10 år nu.

Min hensigt er først og fremmest at fortælle om mit arbejde som musikterapeut i musikskolen og i folkeskolen. Jeg vil desuden gerne dele nogle af de overvejelser og tanker jeg har gjort mig om identitet, faglig forståelse og afgrænsning. Og så vil det glæde mig, hvis teksten kan sætte gang i en debat om musikterapeutens plads/muligheder/opgaver i musikskolen.

Livsglæde

Det væsentligste overordnede mål i mit arbejde er at give børn, uanset evner og livsvilkår, en mulighed for at opleve og finde livsglæden ved at udtrykke og udfolde sig i musikalske sammenhænge.

Fra sundhedssektor til skolesektor

Til maj er det 20 år siden jeg afsluttede musikterapistudiet i Aalborg. Da jeg for godt 10 år siden fik fastansættelse i Glamsbjerg Musikskole, var det et skift fra hovedsageligt at have arbejdet i **sundhedssektoren** (især psykiatrien) hvor **behandling og pleje** er overordnede fællesbegreber, til at arbejde i **skolesektoren**, hvor **undervisning og udvikling** er overordnede fællesbegreber. Dette har givet anledning til mange tanker, oplevelser og overvejelser om musik-

terapeutisk identitet og dette anser jeg for væsentligt for min måde at beskrive, forme og forvalte min musikterapeutiske faglighed på. Jeg er i et fagligt fællesskab med undervisere – ikke behandlere, det fælles fagsprog er fra pædagogikken og udviklingspsykologien – ikke fra psykoterapiteorien og psykiatrien. Med ansættelse i musikskolen er fokus helt naturligt og selvfølgelig for mig flyttet fra terapien til musikken. I starten frustrerede det mig lidt, og da jeg accepterede, at det var et nyt vilkår, oplevede jeg, at jeg skulle kæmpe lidt mere for at bevare identiteten som musikterapeut. Men i bund og grund er jeg ligeså meget musikterapeut, som jeg altid har været.

Min ansættelse

Siden år 2000 har **40% af en fuldtidsstilling** været betalt af kommunens socialforvaltning og børne- og kulturforvaltning med henblik på at give et **musikterapi-tilbud til kommunens børn**. Forvaltning og fordeling af midlerne/timerne har været overladt til musikskolelederen, som har haft det formelle arbejdsgiveransvar. Efter kommunesammenlægningen er det lidt uklart hvor pengene skal findes henne, men jeg har fortsat mine timer, og en ledelse som er fast besluttet på at bevare dette tilbud. Udover disse timer underviser jeg i musikskolen – musik og bevægelseshold for 0.-2. klasse (tidligere også i dagpleje og børnehaver), jeg har nogle timer som musiklæ-

rer i en 3. klasse og i mellemgruppen på en Specialskole. P.t. er min ansættelse på ca. 80% af en fuldtidsstilling. Det er en blandet stilling med mange arbejdspladser i løbet af ugen. Det er en ansættelse med meget stor medindflydelse på planlægningen og meget frie rammer for udfyldelse af indhold. Det er på en gang en fagligt ensom stilling, men samtidig med store muligheder for et kreativt og udviklende samarbejde med mange faggrupper.

Derudover har jeg startet privatpraksis i Odense i Mulighedernes-Hus sammen med flere psykologer, samt en parterapeut og en coach.

Mit arbejdsområde

Målgruppen for det musikterapeutiske tilbud i musikskolen – henlagt i folkeskolen – er specialklassebørn samt børn med vanskeligheder af den ene eller anden grund. Det kan være både i forhold til indlæring, motorik, selvværd, hjemmesituation, kammerater, m.m. Formålet med musikterapien er, at give det enkelte barn mulighed for gennem musikken at udvikle en bedre ballast til at klare sig socialt, personligt og indlæringsmæssigt.

Musikterapitimerne

Musikterapitimerne har først og fremmest været brugt på en *kommunal folkeskole* i et område med en del børn, som har brug for noget ekstra. Og det har været et tilbud i *specialklasserne* på de større skoler i kommunen. Hvor hovedvægten kommer til at ligge fremover vides ikke med sikkerhed.

Min ansættelse og brugen af musikterapitimerne har hele tiden været præget af et ønske om kontinuitet, stabilitet, udvikling og fleksibilitet. Det har betydet, at de skoler jeg kommer på, kender mig, de ved "sådan nogenlunde" hvad jeg står for, hvad jeg laver, og ikke mindst respekterer de mit ar-

bejde. I øjeblikket er timerne fordelt med 3 x 45 min. ugentligt i 30 uger på 3 forskellige skoler. Der er mere end arbejde nok til fuld tid – men ikke økonomi.

Musikterapi med børn i normalklasser

På Flemløse Skole – en lille kommuneskole med ca. 100 elever til og med 6.kl. – har timerne været tilrettelagt på samme måde som specialundervisningen. Klasselærerne har henvist elever, de skønnede kunne have udbytte og glæde af et musikterapeutilbud hos mig. Jeg har sammen med speciallæreren og lederne (både skole- og musikskole) fordelt timerne, oftest med 30 minutter pr. elev eller lille gruppe. Klasselærerne har haft kontakten til hjemmet. Børnene har haft forløb hos mig i skoletiden fra 10 uger og nogle gennem hele undervisningsåret. Forløbene evalueres løbende og der lægges nye planer 3 til 4 gange om året. Jeg arbejder i skolens musiklokale med det instrumentarium som er der. I en årrække havde jeg 10 ugentlige musikterapitimer her og var en langt mere integreret del af personalegruppen, end jeg er nu.

Med udgangspunkt i de vanskeligheder børnene har, og som er baggrunden for at de er henvist, skaber vi i musikterapien sammen et rum til udfoldelse, mestringsoplevelser, accept, voksenkontakt, musikglæde og livslyst. Børnene kommer for at lave musik og nyde samværet med mig, – for mange, er bare det at have en voksen for sig selv i en halv time, guld værd. Det er både et "pusterum", et "fristet" og en "helt særlig relation". Jeg er ikke lærer, jeg er ikke pædagog, jeg er "bare" en autentisk voksen, som kan noget sjovt med musik, som lytter og tager dem alvorligt. De vokser af det, finder troen på deres eget værd, kaster sig over det øvrige skolearbejde med ny energi og finder flere nye måder at være sammen med kammeraterne på.

I tidens løb har jeg også haft nogle terapeutiske forløb med børn som skulle hjælpes igennem aktuelle kriser, så som skilsmisse, dødsfald i familien, ulykker/svær sygdom, o.lign. Forløbene har været gode og vigtige, men de færreste har haft den intensitet og dybde jeg synes de skulle have.

Grunden hertil står mere og mere tydeligt for mig. Det er en arbejdsform som hører til i sundhedssektoren – ikke i skolesektoren.

De intensivt bearbejdende terapiforløb fungerer ikke på skolen. Vi er midt i børnenes skolehverdag, i deres musiklokale (som er et undervisningslokale), med alle de lyde og afbrydelser som er en del af hverdagen. Derfor skal den slags forløb foregå udenfor skolen. (Fx i privatpraksis, hvor rammerne er til det).

Musikterapi med børn i specialklasser

I specialklasserne er det igen én og én eller i små grupper, at børnene får tilbud hos mig. Børnene har særlige behov, det være sig fysiske, psykiske, og udviklingsmæssige handicaps/problemer, som gør det vanskeligt at følge folkeskolens almindelige undervisning. Arbejdet med disse børn i specialklasserne går først og fremmest ud på at finde deres personlige udviklingsmuligheder gennem det musikalske udtryk og udvikle deres musikalske ressourcer. Fordelingen af timerne afgøres af specialklasselederen og jeg efter indstilling fra klasselærerne. Arbejdet med disse børn har flere gange medført, at børnene efter et halvt år med musikterapi har kunnet deltage i musikskolens instrumentalundervisning på lige fod med de øvrige elever. Det har været en åbning for nogle personlige ressourcer og givet børnene en ballast til at kunne følge musikskolens instrumentalundervisning, så musikskolens formålsparagraf også er kommet til at gælde dem. Den store gevinst ved dette er at

børnene kommer ind i et “normalt” socialt fællesskab og opbygger nye relationer med musikinteressen som fællesnævner.

Vi har gerne, et par gange om året, arrangeret en “minikoncert”, hvor de har spillet og sunget for hinanden og de voksne, som har med dem at gøre i det daglige. Ved juletid arrangerede vi en fælleskoncert for de to skolers specialklasseelever med stor succes. Til disse koncerter vælger børnene og jeg noget af det vi har lavet i en periode, som vi synes kan bruges til at vise for andre. Vi laver også meget som ikke egner sig til koncertformen, men det er alligevel ofte noget som har givet selvtillid nok til at turde stille sig frem.

Muligheder og opgaver

Musikterapi, som et tilbud i folkeskolen i samarbejde med musikskolen, opleves her som et godt supplement til undervisningen i skolernes bestræbelser på at favne, sikre trivsel og udvikle fagligheden hos **alle** skolens elever. Dette er én af de mange muligheder og opgaver som jeg vil ønske bliver mulig mange flere steder.

Derudover er der en stor opgave, i at være med til at give et musikundervisningstilbud til de børn og unge med diverse handicaps, som gør at de ikke kan følge den almindelige undervisning i musikskolen. Her ser jeg musikterapeuterne sidde inde med store kompetencer både til selv at undervise, men også som vejleder til de øvrige lærere. Vi kan være med til at hjælpe disse børn ind i musikalske sammenhænge med alle de andre musikskoleelever. Og, vi kan hjælpe musikpædagogerne med at håndtere disse elever, når der er brug for det.

Flere musikterapeuter arbejder rundt om i landets musikskoler, og jeg glæder mig til at høre mere om deres arbejde.

Afslutning

Dette var en beskrivelse af mit arbejde som musikerapeut i musikskolen og folkeskolen. Meget kunne uddybes, noget kunne udela-

des, men dette var hvad jeg valgte at beskrive. Jeg håber det har givet stof til eftertanke og debat, samt lyst til at bringe mere fokus på musikskolen som arbejdsplads for musikerapeuter.